

Fokotu'utu'u Makehe ki hono fe'ave'aki 'o e Vāhenga Mālōlō Nu'u Sila' pe ko e Vāhenga Mālōlō fakakautau

Fakalelei'i fakamuimui 'i Sune 18, 2007

'Oku hanga 'e he Fokotu'utu'u Makehe ke Fe'ave'aki 'a e Vāhenga Mālōlō 'o fakafaingamālie'i ke kei hokohoko atu ho'o toho 'a ho'o vāhenga mālōlō Nu'u Sila' pe ko e vāhenga mālōlō fakakautau' neongo ha'o hiki atu ki ha taha 'o e ngaahi fonua ko eni 'o e Pasifiki':

Ha'amoā 'Amelika
'Otu Motu Kuki
Siteiti Fakatahataha o
Maikolonesia
Fisi
Tahiti
Kuamu
Kilipasi
'Otu Motu Masolo

Naulu
Niu Kaletonia
Niue

'Otu Motu Maliana Tokelau
Palau
Papua Niu Kini
Pitiken

Ha'amoā
Solomone
Tokelau
Tonga
Tuvalu
Vanuatu
'Uvea mo Futuna

Ke lava 'o ma'u ho'o vāhenga mālōlō Nu'u Sila' 'i he taha 'o e ngaahi fonua Pasifiki' kuopau ke:

- ke tomu'a ma'u e totonu ke ke ma'u 'a e vāhenga mālōlō Nu'u Sila' ki mu'a pea ke toki mavahe mei Nu'u Sila', pea
- 'i ai mo ho'o totonu 'a 'au ki he vāhenga mālōlō Nu'u Sila'. Ko e ngaahi hoa 'ikai ma'u totonu' (hangē ko kinautolu 'oku te'eki ta'u 65) 'e 'ikai lava ke nau toho 'enau vāhenga mālōlō 'i muli, pea
- ke nofo 'o laka hake 'i he uike 'e 52 'i he ngaahi fonua' ni 'o e Pasifiki', pea
- ke nofo 'i he ngaahi fonua' ni 'o e Pasifiki' 'i he taimi 'oku totongi atu ai 'a e vāhenga mālōlō takitaha, pea
- ke nofo 'i Nu'u Sila' pea ke 'i ai foki 'i he 'aho na'e fai ai 'a e tohi kole ke fe'ave'aki 'a ho'o vāhenga mālōlō' (vakai ki he fakamatala felāve'i mo e ngaahi fiema'u nofo fonua ki he ngaahi penefiti mo e vāhenga mālōlō Nu'u Sila').

Ko e tu'unga ho'o totongi ke 'oatu' 'e pehe' ni:

Ka kuo' ke nofo 'i Nu'u Sila' ...	Te ke ma'u ...
'i ha ta'u kakato 'e 20 pe lahi ange talu mei ho'o ta'u 20	kakato 'a e tefito'i tu'unga vāhenga'
'i ha vaha'a ta'u kakato 'e 10-20 talu mei ho'o ta'u 20	'a e 1/20 th 'o e tefito'i tu'unga vāhenga' ki he ta'u takitaha na'a' ke 'i Nu'u Sila' ai 'o kamata mei ho'o ta'u 20
'i ha ta'u kakato 'e 10 talu mei ho'o ta'u 20	'a e vaeua 'o e tefito'i tu'unga vāhenga'

Ko e ngaahi tokoni makehe te ke ala ma'u 'i Nu'u Sila', 'e 'ikai ala totongi ia 'i tu'apule'anga, 'o kau ki ai 'a e pa'anga tokoni ki he nofo tokotaha', pa'anga tokoni ki he faingata'a'ia 'o e sino', pe ko e pa'anga tokoni ki he totongi nofo'anga.

Kapau 'oku' ke ma'u ha penefiti pe vahenga mālōlō 'i muli' 'e tomu'afakatonutonu 'a e tefito'i tu'unga vāhenga ke totongi', pea toki fika'i 'a e pa'anga 'e totongi atu' 'o fakatatau ki he tēpile 'oku hā atu 'i 'olunga.

'E 'ikai totongi ha **tukuhau** 'i Nu'u Sila' kimu'a pea totongi atu 'a e penisoni ki tu'apule'anga'. 'Oku lava pē foki ke tukuhau'i koe 'i he fonua 'oku totongi atu ki ai 'a ho'o vāhenga mālōlō. Kātaki 'o fakafetu'utaki ki he potungāue tukukau 'i he fonua kuo' ke hiki ki ai' ke ma'u atu ha fakamatala fakaikiiki.

Kātaki 'o fakahā mai kiate kimautolu ha liliu 'e lava ke ne uesia ai 'a e me'a 'oku totongi atu', kau ai 'a e ngaahi liliu ki he:

- fakaikiiki ho fakafo'ituitui', hangē ko ho hingoa pe tu'asila
- tu'unga 'a ho'o nofo' 'o hangē ko eni' kapau kuo 'i ai ha hoa
- kapau kuo' ke hiki pe ko ho hoa ki ha fonua 'e taha
- 'oku' ke ma'u vāhenga pe ko ho hoa' mei' ha fonua muli.

'E toutou lī atu 'a e Setifikeiti Mo'ui ke ke hanga 'o fakafonu pea fakafoki mai ke fakapapau'i 'oku mau ma'u ma'u pē 'a e fakamatala tonu taha' felāve'i mo ko e'. Kātaki 'o fakahā mai foki kapau kuo' ke foki mai 'o nofo 'i Nu'u Sila'.

Fetu'utaki ki he Potungāue Work and Income ki mu'a pea' ke toki folau atu ki tu'apule'anga' felāve'i mo e 'uhinga 'a ho'o folau' pea pehē' kihono lōloa'. 'E fakapapau'i heni te ke ma'u ma'u pē 'a ho'o penefiti totonu'. (vakai ki he fakamatala 'i he tohi '*Alu ki Muli*' (*Going Overseas*)).

Ka toe fiema'u ha fakamatala fekau'aki mo e fe'ave'aki 'o e vāhenga mālōlō, kātaki 'o telefoni ki he 0800 777 117. Kapau ko ho'o telefoni mei tu'apule'anga faka'aonga'i 'a e fika ko 'eni +64 4 978 1180. Faitohi mai ki he tu'asila puha meili P O Box 27-178, Wellington, New Zealand pe 'imeili mai ki he international.services@msd.govt.nz. Vakai ki he 'emau uepisaiti' 'i he www.workandincome.govt.nz/international-services/

Ki ha toe fakamatala fekau'aki mo e vāhenga mālōlō fakakautau kātaki 'o telefoni ki he 'ōfisi Vāhenga Mālōlō Fakakautau' (War Pension Services) 'i he 0800 553 003.

Kapau 'oku 'ikai sai 'a ho'o fanongo' pe tuli 'e lava pē ke ke tuku mai ha fekau 'i he Deaf Link free fax 0800 621 621. 'E faingamālie foki mo ha tokotaha fakatonu lea 'i ho'o fakafetu'utaki mai 'i he 0800 777 177.